9562

EL RESTAURANT D' EN BADÓ

ó

LA SORTIJA DEL CARRER

saynete en un acte

original de

Jascinto Capella

Estrenat en el Teatro Catalá (Romea) la vetlla del 28 de Desembre de 1898

BARCELONA
BIBLIOTECA DE «L' ATLÁNTIDA»
Dr. Dou, 14, baixos.
1899

13

EL RESTAURANT D' EN BADÓ

ó

LA SORTIJA DEL CARRER

EL RESTAURANT D' EN BADÓ

ó

LA SORTIJA DEL CARRER

saynete en un acte

original de

Jascinto Capella

Estrenat en el Teatro Catalá (Romea) la vetlla del 28 de Desembre de 1898

BARCELONA

Imprempta L' ATLÁNTIDA, Dr. Dou, 14

1899

Al celebrat escriptor

En Ferrán Agulló y Vidal

(Mestre en Gay Saber)

com á prova de la mes ferma amistat

L'autor.

REPARTIMENT

PERSONATGES	ACTORS
Senyora Tuyas.	*Agna Monner.*
Carmeta.	*Adela Clemente.*
Manela.	*María Morera.*
Badó.	*Jaume Capdevila.*
Llántia.	*Hermenegild Goula.*
Fidel.	*Enrich Gimenez.*
Senyor Mariano. . . .	*Iscle Soler.*
Pepet.	*Frederich Fuentes.*

Noys, Vehins etc.

Epoca actual

Esquerra y dreta: las del actor

Aquesta obra es propietat de son autor.

Ningú, sense son permís, podrá representarla, traduhirla ni reimprimirla.

D. Joan Molas y Casas es l' únich encarregat de cobrar los drets de propietat.

Queda fet el depósit que marca la Lley.

Acte únich

Un carrer dels barris baixos de Barcelona en dia de sortija, banderetas, fanals y demés ornaments propis de la diadà. A la dreta, en primer terme, una casa en quina planta baixa hi haurá una taberna ab un rótul que diga: «Casa de comida». A la esquerra en primer terme una casa ab entrada practicable. Cap á la dreta del foro un carrer.

ESCENA PRIMERA

PEPET, *al mitj de la escena ab un cubell, noys ab fruyta á las mans que 'l rodejan y 's barallan*

PEPET Alto! alto he dit... ¿per una poma vos baralleu?... deixeula está y que se la menji qui vulgui, que prous disgustos 'ns costa la malehida poma... Bueno prou, fins l' any vinent y cuydado que no vos fassi mal la fruyta... golafres... Ah! si n' hi ha algún que tinga alguna mossa escabetxada; xicota ¿m' enteneu? que la porti aquesta nit, que podrá ballarhi y obsequiarla ab cinch de la dolsa, y... apa á escampar la boyra. (*Se 'n van els xicots movent gatzara*).

608787

ESCENA II

PEPET *y* MANELA

MANELA (*Surtint de la primera esquerra*). Adeu Pepet...

PEPET ¿Hont va la gracia del barri?

MANELA A plassa..

PEPET ¿A n' aquesta hora?

MANELA Vaig á comprar per demá..

PEPET ¿Y en Llántia?

MANELA No ho sé, no me 'n cuydo.

PEPET No se 'n cuyda?

MANELA No senyor.

PEPET Vaija.. no dissimuli, que jo sé qu' es l' amo d' aquet cos y d' aquet cutis, de la raspeta mes caya que hi ha en tot aquet districte...

MANELA L' han enganyat..

PEPET A mí?..

MANELA Vaya!..

PEPET Tant debó.

MANELA No sé perqué.

PEPET Jo si qu' ho sé... perque... (no hi ha mes are l' enjego..) Desde que vosté es al barri qu' estich trastornat, no sé 'l que 'm passa..

MANELA Guayaba!.. (*Ab coqueteria*).

PEPET No es guayaba, qu' es membrillo..

MANELA Ara veji...

PEPET Jo vaig ab bons fins, comprent Manela...

MANELA Tots son iguals...

PEPET No ho cregui, ahir á un li vaig portar cap y pota enlloch d' una marxa de menuts, y 'm sembla qu' el millor día al anar á la cuyna per dir: «Una sardina á la brasa..»

diré: «Una Manela á la brasa per un senyor que te gana...» (*Ab cantarella*).

MANELA Vaji plága..,

PEPET Bé. ¿y qué 'm diu?

MANELA Qu' ho passi bé...

PEPET Vindrá á ballá aquesta nit?

MANELA Veurém...

PEPET Jo l' espero...

MANELA Fins després.

PEPET Adeu morena salada..

(*Se 'n va Manela pel foro*).

ESCENA III

PEPET, SENYOR MARIANO *que ve del foro*

MARIANO Ola Pepet! sempre 't trobo inquietant alguna dama...

PEPET Que s' ha de fer...

MARIANO Es natural... Ah! tens la edat de las ilusións, tot passa...

PEPET Pero á vosté encare li dura...

MARIANO Oh! perque 'l cor es una flor que no 's panseix com las altres...

PEPET (Que n' es de sabi.)

MARIANO Y que tal... es la teva xicota aquesta?..

PEPET No senyor! pero ho será.

MARIANO ¿Qué dius are?..

PEPET Ho conech desseguida... y tinch molta vista en tot lo referent al sexo débil, aquesta... es de las que necessitan una carta, ja ho comprench; vosté me la podrá escriurer perque te més bona lletra que jo... Aixó sí, sobre tot la lletra, que hi hagi molts adornos y molts prims y groixuts y

moltas mayúsculas, perque ella sé que se 'n paga molt de las mayúsculas...

MARIANO Y el dictat?

PEPET Es lo de menos...

MARIANO Perqué?

PEPET Perque ella no sab de lletra.

MARIANO Bé, bé, y... ¿qué vols diga?

PEPET Párlali del cor ¿sab? sobre tot del cor, dels ulls, del nas, de la boca, pero sobre tot no 's descuydi el cor.

MARIANO Ahont?

PEPET A la carta home.

MARIANO No tingas por, ja li posaré ¿pero sabs que 'm sembla?

PEPET Qué?

MARIANO Que aquesta carta semblará un tractat de historia natural ..

PEPET Aixó ray, tregui una mica de cor, y afegeixi una mica de nas... Cap al últim parlali d' amor, copihi un tros del «D. Juan Tenorio» si li sembla bé, l' acte dels versos, y el final, el final el vull fer jo tot sol.

MARIANO Que dirá?

PEPET Oh! que dirá, que dirá, ¿no 'n fará ús si li dich?..

MARIANO No home, no.

PEPET Donchs dirá: Y, punts, fins arribar á cuatre, un, dos, tres cuatre; «sabrás que si me niegas tu amor, me causarás un disgusto desproporcionable. Ah! que disgusto», uns quants punts mes, y, «consuela á este desconsolado é inconsolado que lo es para siempre eternamente mientras viva. José Riudevitlles. Posdata: Te mando un sello para la contestación por escrito, como no sabes escribir, contéstame de palabra por el correo y guarda el sello como recuerdo infiel de tú que lo es, Vale.»

MARIANO Vale?

PEPET Sí, Vale, es l' apellido per part de mare. Eh! ¿qué li sembla?

MARIANO Molt bé, tens disposició, hi falta alguna coma, pero vaja...

PEPET Ho faig expressament, pera evitar confusións, las poso totas al final y may miro prim, sempre ni poso una dotzena de més.

MARIANO Aixís m' agrada que sigas generós.

PEPET Sempre han fet molt efecte las mevas cartas, la que vaig escriurer á la Camila donantli el passaport, hasta la volía fer imprimir y regalarla als parroquians.

MARIANO Perque vas renyirhi?

PEPET Perque tenía una perla al ull, li deya: «Ya verás, sabrás que á mí las alhajas y demás piedras preciosas, me gustan mucho, demasiado, pero me sobran en el órgano de la vista.» Va fer molt efecte aixó de l' orga, fins me volía clavá un tiro.

MARIANO Bé, bé, ¿y la sortija que tal?

PEPET De primera... ¡oh! y qu' encare haig d' entrar aquest cubell adintre.

MARIANO Donchs de camí, portam un aixaropet calent.

PEPET Vaig desseguida, senyor Mariano. (*Entra el cubell primer terme dreta y surt ab l' aixarop*)

MARIANO Ah! ja! ja!

PEPET Cinch d' aixarop.

MARIANO Molt be, gracias. ¿y la Carmeta que tal?

PEPET Es allá dintre.

MARIANO Y que 't sembla?

PEPET No desconfihi, vosté es sabi, y es rich; els pares d' ella l' ajudan, donchs aná esperant...

MARIANO Es que si m' espero gayre ja puch ser mort, perque jo no soch cap jove... Crech qu' ella

estima á n' en Fidel, un pinxo, un tarambana...

PEPET Sí, en Fidel estima á la Carmeta, y es un bon subjecte, y té molta lletra; l' altre nit en el cassino va dir un discurs empescat d' ell mateix, que va ferque dar blaus als de la part contraria; el pinxo es el seu company, en Llántia, qu' un día li ventaré una galeta que 'l faré cambiar d' ofici...

MARIANO No 't creguis, á mí els rivals m' engrescan... «porque en la lucha se conoce la pasión», segóns va dir...

PEPET Quí?

MARIANO No sé si era en Cervantes ó en Sagasta...

PEPET Y ahont ho ha aprés tot aixó?

MARIANO Ah! cremantme els ulls, estudiant molt, «tras largos días de ayuno.» ¿Y qué tal la poesía, ja progressas?...

PEPET Sí senyor, vaig enviar uns versos á la *Esquella*.

MARIANO ¿Y que 't diuhen?

PEPET (*Satisfet trayentse una campana de la butxaca*). 'M contestan á n' á mí, á un servidor; Pep dels Sisos.

MARIANO Pep dels Sisos?

PEPET Sí senyor, es un sobrenom, com que 'm dich Pep, y serveixo á la fonda...

MARIANO Molt ingeniós; ¿y que 't diuhen?

PEPET Ne vaig enviar tres: el primer, que no fá per casa, després que el segón vers es llarch y aixó que no mes té deu ratllas, y després 'm diuhen que per menos van penjar á n' en Riego. (*Satisfet.*) ¡'M comparan ab en Riego! ¿Qui era en Riego?...

MARIANO L' inventor de las mangueras ab que regan els carrers.

PEPET Ah! ja.

MARIANO Sí home, aixó ho sab tothom. «Sistema de

riego, etcétera.» Bé, es allá dintre la Carmeta, eh?

PEPET Sí, allá ab els amos.

MARIANO Donchs hi entro.

PEPET Vosté mateix.

(*Mariano entra primera dreta.*)

ESCENA IV

PEPET, FIDEL *y* LLANTIA, *que venen del foro*

(*Pepet escombra, tot cantant lo que li donga la gana.*)

LLANTIA Nada! ja som á puesto; tú, Gayarre...

FIDEL Que vols?

LLANTIA Espera. (*Fa un xiulet.*) Aixerit, ¿que hi há de nou?

PEPET (*Ab la cantarella característica.*) Sopa d' aquella, monjetas secas y tendres, bacallá á la llauna, cap y pota, fetje á la madrilenya y á la correguda, perdiu de pobre, tripa ab xanfayna, llús de la mar gran, llomillo ab secas y atmetllas torradas y borreguets de pá...

LLANTIA ¿D' ahont l' has treta aquesta carretilla?

FIDEL Deus tenir que ser molt sá de memoria.

PEPET Sopa d' aquella, monjetas secas y tendres...

FIDEL (*Interrompent.*) Prou! á mí pórtam un explossiu ó un caldo de la reyna.

PEPET (*A Llántia.*) ¿Y tú que vols?

LLANTIA Els cuartos del calaix.

PEPET Encare no hem tocat estrena.

LLANTIA Donchs pórtam una copeta d' aygua de colonia, vaja.

PEPET Voy! (*S fica dintre.*)

FIDEL Are veurás qui soch jo.

LLANTIA Fidel, posa enteniment y deixa els nirvis que ballin, qu' es molt trist que 's perdi un home... Nada! tu tens génit y casi ets tant valent com jo, y la Carmeta... la Carmeta es una dona com totas... cuqueta, com ne diuhen are, y si l' estimas, no mes tens dos camíns: si es una estimació insuperficial, que no t' ha entrat gayre y veus que no está per tú, l' agafas aixís pel monyo, y li donas dugas patadas en... «sálvase la parte», tot dihentli: buscat colla, que no 'm fas pessa morena; si l' estimas com un ximple y no sabs com arreglarho, per no ser un infelís tota la vida, 't beus un trago de salfumant, qu' es una mica de mal pendre, pero... nada! al menos tens un final ben bonich y 'n poden escriure un drama.

FIDEL Noy, tu estás molt de llomillo...

LLÁNTIA Pero 'm contento ab las secas...

PEPET (*Ve ab dugas copas*). Aqui hi ha el bon ayguardent .. (*Llántia y Fidel beuhen*).

LLÁNTIA 'M sembla qu' es sofisticat...

PEPET ¿Qué vols dir?

LLANTIA Que hi ha enganyifla... que 't pensas que no sé com se fá l' ayguardent...

PEPET Com?

LLÁNTIA S' agafa un porró d' esperit de ví, alcohol parlant en plata, y tiras un pols de pebre y uns quants terrosos de sucre, y unas quantas gotas d' aygua pera donarhi color, tot aixó ho fas bullir ab una cassola neta y al cap de dugas horas, ja pots servir l' ayguardent...

PEPET Y aquet que no es fet aixís?

LLANTIA No.

PEPET Que hi falta?

LLANTIA Hi sobra l' aygua.

FIDEL (*A Pepet*). Escolta, tu mitja ermilla, ¿qué no hi fora ton amo al establiment?..

PEPET Si es allí dintre.

FIDEL Donchs digali que hi ha un subjecte, que l' espera y vol celebrar una audiencia ab ell...

PEPET Voy!

LLANTIA Espera. ¿no tens pas cambi d' un paper de mil? (*Butxaquejant*).

PEPET No.

FIDEL Té (*Pagant*). Ja tinch moneda sensilla...

LLANTIA Com qne jo cobro per anys...

PEPET Com els ministres...

LLANTIA Uva!.. (*Pepet se 'n va per la dreta*).

ESCENA V

FIDEL, LLÁNTIA, *després* BADÓ

FIDEL Are hi haurá trencadissa...

LLANTIA No te 'n desfassis.

FIDEL No ho creus? ¿què no ho sabs que jo l' estimo, que la Carmeta es la mossa que 'm té ull-pres, que per ella m' empenyaría hasta la camisa?..

LLANTIA No ho fassis que 't pot fer falta, y tampoch te 'n darán res... tu ets molt generós desseguida...

FIDEL Ves rihent...

LLANTIA Moltas agallas, molts crits y quan estás devant d' ella ets un manso cordero com diu la Biblia...

FIDEL Que 't pensas que faig com tú, que á la Carbó de cok la vas deixá mes pelada que una rata...

LLANTIA Sí, dorm, quan un es jove s' ha d' explotar el físich, quan un es vell la butxaca...

FIDEL Y la moral?

LLANTIA No la veig, deu sé á pendre las ayguas...

FIDEL Pero la dignitat de l' home ho priva treure dinés d' una dona...

LLANTIA Donchs mira, justament avuy espero á la Manela perque li vuy fé algún gasto, de mitja endola no passa... ¿la coneixes tú?

FIDEL No, noy.

LLANTIA Es molt varil.

FIDEL Alto, ja es aquí el subjecte...

BADÓ (*Sortint*). ¿Qui 'm demanava?

LLANTIA Presonas de mérit y suposició.

FIDEL (*A Llántia*). S' estima, soch jo qui té de parlar ab aquí.

LLANTIA (Ben mirat aixó es un mico).

BADÓ Vaja, ja escolto...

LLANTIA Porteu unas copetas de química que potsé agafarém sed...

BADÓ Vaig corrents. (*Se 'n va y torna ab las copas*).

FIDEL No me l' entretinguis.

LLANTIA Aixó será la sinfóina.

DADÓ Aquí va (*Beuhen*).

FIDEL Donchas com deya, jo soch un jove formal, de porvenir, tinch ofici, no tinch taras conegudas y ja tinch edad pera fer un pensament...

LLANTIA Sí, ja ha passat la vacuna.

FIDEL No m' interrompeixes. Jo estimo á la Carmeta y ella á n' á mi 'm considera y he sapigut que hi ha qui s' empenya en casarla ab un tal senyor Mariano, ab un home ple de xacras que pujina, y are 'm dirigeixo á vos perque sou el principi d' autoritat de la familia, pera saber si es veritat.

BADÓ Ja veurás noy, jo sé qu' ets un galán subjec-

te, pró. . ¿m' enténs? la de casa es la que mana y per estalviá un escándol de familia, jo callo.....

FIDEL Donchs jo no, perque l' estimo.

BADÓ A la de casa?

FIDEL A la Carmeta. (*Exaltantse*). Y 's casa ab mí ó faig desgracias, perque vos, la vostra dona, ell, la Carmeta y tots plegats, podrán privarme de que la vegi, de parlarli, pero de que jo l' estimi... de que jo l' estimi no me 'n privará ningú!

LLANTIA Deixam encendre. (*Demanant foch á Fidel*).

BADÓ Uy! uy! com t' alteras.

LLANTIA Potsé que portessin láudano per refrescá las genivas.

FIDEL Si tens sed, menjat mitja presa de xocolata y encent un caliquenyo y 't passará desseguida.

BADÓ Pero Fidel!

FIDEL No m' entench de romansos, soch un home y soch honrat, y per la salut de la meva mare que la Carmeta ha de ser meva.

ESCENA VI

Mateixos TUYAS *ve de la dreta*

TUYAS ¿Qué diu que hi ha dos valents que venen á mourer brega?..

LLANTIA (Ja podém repartir esquelas).

BADÓ Tuyas, ficat dintre.

TUYAS No m' amago per ningú, vuy coneixe als morts de gana.

FIDEL Mestressa, aquí ningú vos falta.

TUYAS Donchs á mi 'm sobreu.

FIDEL Mestressa, jo aquí hi vinch perque hi tinch dret, y ho reclama (*Pel cor*) aixó de sota l' ermilla, perque estimo y se 'm rebaixa, y jo no puch consentir que se 'm maltracti.

LLANTIA Molt ben xafat.

TUYAS De que te las heus?

BADÓ En Fidel es un bon noy.

TUYAS Tu calla, que ningú t' hi demana.

FIDEL Vull dir que si vinch, es perqué vull coneixe al guapo que 'm vol robá 'l meu tresor, y veig que sempre s' amaga.

TUYAS Mes que tú, y mes enstruhit.

LLANTIA Que potsé ja passa 'l narro?

TUYAS No, que passa el manuscrit, y tú calla poca solta, que prou que se 't coneix que no mes has anat á estudi de vespres.

LLANTIA A mí... (*Ficant má.*)

FIDEL (*Aturantlo.*) Pst! no gratis; donchs veurém qui se l' endú...

TUYAS Si qu' ho veurém, apa maco, avuy hem fet la sortija, y aquesta nit fem el ball, si vols vení el veurás, voltantla ab la Carmeta.

FIDEL Ell?.. mala... aquesta nit jo vindré.

TUYAS Ja 'ns veurém.

FIDEL Perque l' abilla; me 'l menjo.

TUYAS No ho fassis que se 't posaría malament.

LLANTIA Si jo 'l faig ballá ab un dit.

BADÓ Adeu Sansón.

FIDEL Aném Llántia.

LLANTIA Apa buenas, si no 'ns veyém més ja 'ns trobarém á presiri.

TUYAS Aixó tú qué hi estás abonat, que jo no hi sé.

LLANTIA (*Fá com qui s' acosta a Tuyas, pero fá mutis dihent;*) Nada! muts y á la gabia!

(*Fidel y Llántia s' en van pe 'l foro.*)

ESCENA VII

TUYAS, BADÓ

BADÓ No t' emboliquis, que portan molt mals intents.

TUYAS Que sabs tu? Deu meu quin home, vas naixer per equivocació...

BADÓ Tuyas! Tuyas!! tu no 'm coneixes, y si m' enfado soch pitjor que aquets dos, y més valent, que vinguin y... (*Fá un bot creyentse que tornan.*) 'm pensava que tornavan, hagueras vist com... fugia y anava á buscar al senyor Mariano perque li diguessin tot alló á la cara ..

ESCENA VIII

Mateixos y LLANTIA

LLANTIA Bueno, ja hi deixat al Fidel, ja vinch sol, 's pot sabé de que 's tracta?...

TUYAS Que vols dir?

LLANTIA Que á n' á mi se m' ha faltat y no hi passo, y si no se 'm dona una satisfacció, d' aquest establiment, 'n faig puré!...

BADÓ (*Fent el valent*). Tuyas ficat dintre, que vuy está sol ab un home...

LLANTIA Molt ben dit!...

TUYAS Si la cosa va malament avisa. (*Se 'n va primera dreta.*)

ESCENA IX

LLANTIA *y* BADÓ

(*Tots dos fan una pausa, y á certa distancia 's miran de cap á peus.*)

LLANTIA Quants anys teniu?

BADÓ Qué?

LLANTIA No m' agrada repetir las cosas.

BADÓ Cinquanta.

LLANTIA No vos 'n treyeu cap?

BADÓ Que 't pensas que soch una senyora...

LLANTIA Nada! ¿Estat?

BADÓ Home, casat.

LLANTIA Ofici?

BADÓ Tinch restaurant...

LLANTIA Bé, si, afarta pobres...

BADÓ Cuydado ab els parroquians.

LLANTIA Bueno, prepareuse á ben morir, ¿heu fet testament?

BADÓ Y are?

LLANTIA (*L' agafa pel bras.*) Vinch decidit, si senyor.

BADÓ Ep! no toquém, no toquém, no s' hi val al bras, no hi jugo...

LLANTIA (*Enfadat*). ¿Com s' enten? l' honor m' ho diu, la reputació y 'l crédit, á mi l' home que m' ofent ja te pena de la vida...

BADÓ (*Fent el valent, pero que se li conegui que te por.*) Bé, donchs jo t' ofench ¿y qué?

LLANTIA (*Agafant por.*) Donchs mal fet, jo no ho mereixo.

BADÓ (*Continuant ab el mateix tó.*) Potser sí que t' has pensat que 'm fas por; jo 'ls matóns, me 'ls menjo.

LLANTIA (*Allargantli la má.*) Celebro! també m' agradan.

BADÓ Y te 'n vas d' aquí ó t' obro el cap.

LLANTIA Pst! calma, que jo he vingut per parlar.

BADÓ Donchs jo no escolto á ningú.

LLANTIA (*Mit mutis*). Bueno, donchs tornaré un altre día.

BADÓ (Aquet arronsa.) (*Fent el cremat.*) ¿Y si 't vols trobá á Montjuich?

LLANTIA No, qu' allá hi passan mals aires y á la vostra edat...

BADÓ Déixala estar la edat, ¿donchs ahont?

LLANTIA Potsé d' aquí un parell d' horas, seré al kiosko de Canaletas.

BADÓ (*Calmantse.*) Bueno, donchs hi pendrém una soda.

LLANTIA (*Al fer mutis 's gira dihent:*) Que deyeu!

BADÓ (*Badó girantse.*) ¿Qué 'm demanavas?

LLANTIA No.

BADÓ Res.

LLANTIA (Si 'm descuydo.) (*Fa mutis.*)

BADÓ (Si 'm descuydo.)

ESCENA X

BADÓ, MARIANO, PEPET, TUYAS, CARMETA

(*Surten de la primera dreta*).

TUYAS Que ha sigut?

BADÓ Res, una broma.

TUYAS Cobart!

BADÓ Cobart jo? m' haguessis vist quan anava ab el Xich de las barraquetas.

TUYAS 'T debías cuydar de pentinar!o.

MARIANO (*A Carmeta.*) Si Carmeta, aquesta vida, es una sinia, tot roda, els homes son els catúfols...

PEPET Y n' hi ha que fan rodar la sinia.

CARMETA (Y en Fidel no vé; quins homes.)

TUYAS El sopar ja está.

MARIANO Caramba!

TUYAS Senyor Mariano, vosté avuy sopa ab nosaltres.

MARIANO Oh! tant honor...

TUYAS (*Ap. á Carmeta.*) (Apa, dígali alguna cosa.)

BADÓ (*Id.*) (Esplícali un cuento, dona.)

CARMETA Es que jo...

BADÓ No sé d' ahont has sortit...

TUYAS Ni jo tampoch.

MARIANO Aquí té una flor Carmeta, es la flor del meu amor, ignocenta, recatada.

TUYAS Parla com un llibre.

CARMETA Gracias, pero... no m' agradan las flors.

TUYAS No 'n fassi cas, com 's' ha criat molt mimada, es molt salvaltje.

MARIANO Comprench.

TUYAS (*Ap. á la Carmeta pessigantla.*) Parla!

CARMETA Oy!

MARIANO Que deya?

TUYAS Deya que *hoy* ballará ab vosté. (*Dissimulant.*)

MARIANO Tanta ditxa...

TUYAS Tal com sona.

BADÓ Bueno, qu' aném á sopar...

TUYAS (*A Mariano per Badó.*) Dissimuli, es molt criatura, en sent l' hora...

PEPET Aném qu' aviat ballarém.

MARIANO Y que 'n faig d' aquesta flor.

PEPET (*Agafantli.*) La tiraré al estofat.

(*Tots fan mutis faro dreta.*)

ESCENA XI

MANELA *y* LLANTIA

(*Venen disputant del foro, tota la escena molt jugada.*)

MANELA Vaija noy, no n' hi ha de fets.

LLANTIA Manela!

MANELA Me 'n vaig á casa.

LLANTIA Manela!!

MANELA Qué?
LLANTIA Que si 'm puja
la mosca al nas.
MANELA Vaja, alanta.
LLANTIA Manela!!!
MANELA Enjega d' un cop,
que ja 'm tens enmanelada;
(*Ab sorna*) ¿qu' he d' avisá al haspital,
ó al dispensario?
LLANTIA (*Amenassantla.*) Qué?.. Mala...
MANELA Are allá me 'n daban dugas
y no 'ls he volgut...
LLANTIA M' enfada,
veuret gastá tantas infulas
en cosas sense importancia
y sino fos pel sino...
Nada! que casi 'm fas llástima,
y com á Llántia que 'm dich,
no vuy la teva desgracia...
MANELA Pren un vas d' aygua d' ortigas
ab xaropet de magrána
que son las sangs...
LLANTIA Que 'ts graciosa!
MANELA Com que soch filla de Gracia!...
LLANTIA Be, vaja, acabem d' un cop,
no l' abillo, ¿m' entens are?
y 'm convé per la salut,
y per donarme importancia,
cremarne un, y no fe 'l nyébit
aprofitant las cigalas...
MANELA Adeu Rotschild!...
LLANTIA Veus, ja hi tornas,
no tens criteri, ni ànima,
ni sabs qu' es tractá la gent,
de mérits y circunstancias,
no ets digne de mí... (*Mitj mutis*).
MANELA (*Ab por*). Ja 'm deixas?
LLANTIA En Llántia may se rebaixa...

MANELA Escolta .. (¿si ho fes de veras?)
LLANTIA Que vols? (ja veig que s' amansa)
MANELA Puch darte un ral, si 'ns tens prou...
(*Llántia se la mira desdenyosament de cap á peus y torna á fer mitj mutis.*)
LLANRIA Que t' has figurat? No, gracias,
qu' haurian de ser realistas
y 'm castigan la garganta...
MANELA Qu' es finet el drap de cuyna!
LLANTIA Manela!
MANELA Que?
LLÁNTIA Que fa falta
mitja endola.
MANELA No la tinch.
LLANTIA ¿Com que no, no vens de plassa?
MANELA La mestressa 'm passa contes
LLANTIA Dius qu' han pujat las patatas.
MANELA Que no potser.
LLANTIA ¡No m' estimas!
¡No l' entens el cor d' en Llántia!
MANELA Soch honrada!
LLANTIA (*Mitj pausa*). ¿Fá molt temps?
MANELA Llántia! (*Enfadada*).
LLANTIA Manela!! tens ganas,
de que 'm perdi y es mal fet
que al mon s' acabi una rassa.
¿Que no ho sabs que jo t' estimo
y 'm pot vení una desgracia?
¿que no ho sabs que visch per tu?
¿que no ho sabs que tu ets la jamba
preferida d' aquet pessa
que á l' hostia fa rotllo y ratlla?...
Tu m' has fet perdre la vista
y la salut, y la gana,
y á las nits no puch dormir...
MANELA Será perque no tens catre.
LLANTIA No te 'n vajis de la muy
si no vols que acabi en drama.

Tu vols deixarme, tu tens
algún payo que 't fá l' ase,
y are 'm negas el cacau
qu' es com si 'm neguessis... l' aygua.
Si no me 'l dons, sino afluixas,
sino vens ab mí á las tardes
á ballar á Ramalleras
com ho has anat fent fins are,
sino 'm guardas lo que 't sobra,
de lo que birlas á plassa
y no afanas algún puro
al que 't dona la mesada,
lo qu' es ab mí, ja no hi contis,
qu' aquesta Llántia s' apaga.
M' entornaré al meu terreno,
allí buscaré contracta,
perque á la Braseloneta
sé torero ve de rassa,
y escrit ab lletras vermellas
veurás per las cantonadas,
un lletrero plé de toros
y voltat de coloraynas
que dirá com si parlés:
«En Rafel Pó, álias, Llántia,
matará cuatro becerros
quan permiso de l' arcalda».
Y veurás lluhí aquet guapo,
admirat de totas bandas;
ja agafant las banderillas,
ja ab la muleta y la espasa;
el ruedo plé de sombreros
y cigarros de l' Habana;
tirantme flors y brillants,
las manolas engrescadas,
la banda vinga tocar,
la gent vinga entussiasmarse,
á terra el toro difunt,

tallantli l' orella, eu Llántia! (*Pausa*.)

MANELA (*Ab mimo.*) Rafelet!...

LLANTIA (*Seguint el mateix tó.*) Tú al meu darrera,
vindrás mes enamorada,
y jo ni 't veuré cegat
pels aplausos de la plassa...
si te he visto no me acuerdo,
tomba per la cantonada.
Veurás el meu nom lluhir
pels kioskos de la Rambla,
al costat del d' en Murulla
del Vicentet y el Patata,
y quan mes la fama puji,
y quan mes tú fassis l' ase,
faré que m' enganxi un toro
(*Senyalant el cor.*)
pel puesto que t' estimava,
y ab las ánsias de la mort,
't diré: Tot per tu ingrata,
que vas negarme els dos rals,
quan més els necessitava!

MANELA (*Donantli dinés.*)
Té, qu' ets l' home més dallonsas
de tota aquesta man ana.

LLANTIA Olé! per la gent de rumbo.

MANELA M' has enternit las entranyas.

LLANTIA Maca! (*Rápit.*)

MANELA Curro!

LLÁNTIA Prenda!

MANELA Vida!

LLANTIA Vals més pelas que l' ensanxa.

MANELA Ets més pessa qu' el Tenorio.

LLANTIA Adeu Manela!

MANELA Adeu Llántia!

(*Al fer mutis un per cada cantó, diuhen els aparts següents).*

MANELA (Ja me 'ls dará el senyoret,
al entrarli el xacolata).

LLANTIA (Dos ralets; á ca 'l Remendo cap á convidar al altre.)
(Llántia se 'n va pel foro; Manela entra primera esquerra.)

ESCENA XII

CARMETA *y* PEPET *surten de la primera dreta*

CARMETA Y l' has vist?
PEPET Sí. aqui ha vingut.
CARMETA Y no sabs si tornará?
PEPET Bé m' ho sembla, ell ha parlat ab l' amo y 's veu qu' el xicot y está molt afectat ab aixó de l' amor, y qu' es molt rumátich per las apariencias...
CARMETA Pobre, Fidel!
PEPET Pero dona, si s' estiman, se 'n poden riure de l' altre.
CARMETA Si, l' estimo, dius?.. massa, que per ell hi plorat més d' una vegada... pero, no li diguis perque 'ls homes...
PEPET No tingui por.
CARMETA Si Pepet, quan l' he vist del bras d' un altre, quan he patit... pero ell hi gosa; mala entranya!..
PEPET Miri; are ve per aquí.
CARMETA Vesten, qu' avuy ha de quedar tot resolt.
PEPET Molta pupila, y... camelando...
CARMETA Ves!
PEPET Viva! (*Mutis primera dreta.*)

ESCENA XIII

CARMETA *y* FIDEL, *ve del foro.*

Aquesta escena molt jugada.

CARMETA Me creya que ja erats mort.
FIDEL T' ho creyas?
CARMETA Sí.
FIDEL No m' estranya,
perque veig el dol que portas,
es rigurós; ja m' agrada;
t' escau molt.
CARMETA Sí?
FIDEL No t' enganyo.
CARMETA Fidel!
FIDEL Que?
(*Dissimulant*) Es que 'm semblava
que m' havías cridat...
CARMETA Mira,
si vens per fer broma, calla;
si vens per parlar formal,
ja sabs que t' escolto, parla.
FIDEL (*Sempre molt irónich.*)
Y aquell senyó d' allá dintre,
ab el qu' aviat tu t' hi casas,
¿que hi dirá?
CARMETA Fidel! (*Mitj mutis.*)
FIDEL (*Agafantla.*) Pst! Quieta!...
que soch jo el qu' are 't parla.
CARMETA Deixam... (*Desfentse.*)
FIDEL No, si has d' escoltar,
y has de patir, y no has d' anaten!
(*Mitja pausa.*)
Tu sabs que tenía vicis,
y are... ni prench la mañana,

ni jugo, ni 'm diverteixo,
y á las deu ja dormo á casa,
y no mes fumo els diumenges,
y algún cop entre setmana;
si aixó no es comprimirse,
¿digas dona, que t' agrada?.,.
¿vols que 'm fassi d' ordre públich,
y en un día de bullanga,
per cumplí massa el deber,
'm guanyi una garrotada?
Lo que 'ts molt desagrahida,
y de mí veig que te 'n cansas....

CARMETA Fidel!

FIDEL Que?

CARMETA Tu creus que l' home,
ha de ser sempre el que mana,
ell gosar, ell divertirse,
la dona plorar de rabia;
tu anarten ab els companys,
jo quedarme sola á casa,
tu presumir y fer el guapo,
ab donas que no m' agrada
anomenar, perque trobo
qu' aixó sols fins 'm rebaixa;
y jo aquí consumintme
pensant: ¿el Fidel hont para?
¿hont deu ser? ¿perqué no 'l veig?
¿qui me 'l roba? ¿ahont s' amaga? ..
Pero tu no has tingut celos,
qu' es malaltía que mata,
y ab aixó fas bé, no 'n tinguis,
si vols viure com fins are.
Tu ves gosant y rihent,
ets jove y el món ho mana,
jo soch dona y sé plorar
veurém á la fí qui guanya! (*Pausa.*)

FIDEL (*Ab molta calma.*)
Ja has acabat?

CARMETA Sí.
FIDEL 'T conech,
tú 'l que tens molta guayaba,
pero jo soch molt corrido
y á n' á mí ningú m' enganya.
CARMETA Me 'n vaig! *(Mitj mutis.)*
FIDEL No! *(Aturantla.)*
CARMETA Tú no 't fas cárrech,
que jo á casa tinch qui 'm mana.
FIDEL Si estimessis de debó,
tot aixó foren camándulas.
CARMETA Que no t' estimo?..
FIDEL *(Comensa ab molta naturalitat y acaba ab molta ánima, sense recorrer may á lo dramátich.)* Y ca!
que sabs tú, el qu' es tení ánsia,
y tení arrapat aquí *(Pel cor)*
un corch que sempre travalla,
y va furgant, y furgant,
fins que 't va fent trossos l' ánima.
Que sabs tú? ¿com vols saberho?
si ets molt noya, molt encare...
y per sabé estimá bé
s' ha de passá aprenentatje!
Ja 'n sabrás, ja vindrá un día,
qu' ho veurás per ta desgracia,
quan tinguis un desengany,
de mí voldrás recordarte,
del Fidel, d' aquell xaval,
que á n' á tú tant t' estimava,
qu' hos van criá casi junts,
que vivían l' un per l' altre;
qu' anava á las caramellas,
y venía aquí á rondarte,
cantant coblas amorosas
al compás de la guitarra,
qu' esperava que sortissis
á la finestra abocada,

per rebre una fló ab la má
y un adeu ab tota l' ánima,
qu' anava seguint la ronda,
trist quan d' aquí s' allunyava,
y las cansóns que seguían,
eran mes tristas encare,
qu' es tornava tot vermell
al topar ab ta mirada,
qu' es posava tot cofoy
quan á ton costat anava.
Llavors, te 'n recordarás,
quan vejis caure las llágrimas
dels teus ulls, voldrás consol
y no podrás consolarte,
tu fugirás, jo vindré
mes enamorat encare,
seré... l' amich, el germá,
l' home que tant t' estimava! (*Pausa.*)

CARMETA Fidel, no 'm diguis aixó.

FIDEL Es á dir qu' aixó 't fa rábia?

CARMETA Ja veurás jo...

FIDEL Ja t' entench,
tú ets persona manada.
Bueno adeu. *(Mitj mutis).*

CARMETA Ah! ja te 'n vas...
(Are veurá qui es la Carme.)

FIDEL (Are la travallo un xich,
y soch l' amo de la plassa.)

CARMETA Ahont t' anavas?

FIDEL Ré, uns amichs,
que volen armar jarana,
aquesta nit.

CÁRMETA Y tu hi vás?

FIDEL Com que la cosa ho reclama,
s' hi anirá ho vol en Potas;
res, un enredo d' en Llántia
y el Musclo, sobre un pataco,
que si ballas, ó no ballas,

que si ho fas istil francés
ó del país... res, camamas...
una grossa de pinyachs,
y á la taberna y á casa.

CARMETA Donchs deus anarhi, es precís,
¡com s' enfadaría en Llántia!
Primé 'ls amichs.

FIDEL No, no 't creguis
que no 'n tinch pas massas ganas.

CARMETA Veshi home... (*Fingint sempre.*)

FIDEL ¿Y tú que farás?

CARMETA Jo? mira, m' estaré aqui á casa.

FIDEL Y si algú 't treu á dar volts?

CARMETA Se n' entornará ab las ganas,
ó ballarém, segóns sigui...

FIDEL Ah! jo vinch.

CARMETA No, que fas falta
ab el amichs.

FIDEL Tens rahó,
y m' esperan, no hi pensava...

CARMETA Ves, ves, y no t' entretinguis,
ja hi trobarás donas macas,
y aquí ja vindrán bon mossos,
que voldrán ab mí voltarla...

FIDEL Carmeta! (*Enfadat.*)

CARMETA (*Ab calma.*) Fidel!

FIDEL No 'm punxis,
perque faré una desgracia.

CARMETA Tant t' alteras?

FIDEL Parlém clars!

CARMETA Ja hi parlaré si t' agrada.
Tu ja sabs que jo t' estimo,
y n' abusas, y 'n fas massa.
Donchs bé, si vols fer la pau,
si vols viure l' un per l' altre,
has de fer tot lo que 't digui,
sense posarhi cap trava.

FIDEL Comensa.
CARMETA Deixat d' amichs...
FIDEL Ves dihent.
CARMETA Perque 't rebaixan.
Has de mudá de conducta,
deixa els tiberis en banda,
travallá com fan els homes,
per la festa, festejarme.
Després, avuy se fá un ball
y has de vení aquí á buscarme,
jo agafada del bras teu,
aniré per 'quí voltantla,
y si 'ls meus pares s' hi oposan
parlas clá y tot s' acaba!
FIDEL Donchs no 'm convé...
CARMETA ¿No 't convé?
FIDEL Tu no sabs lo que demanas.
CARMETA Donchs aixís deixemho corre,
si lo que 't dich no t' agrada.
FIDEL Adeu Carmeta! (*Mitj mutis.*)
CARMETA Adeu noy!
FIDEL (*Tornant al prosceni y acostantse molt á Carmeta.*)
¿Que no 'm pots fé una rebaixa?
CARMETA ¿Que 't pensas qu' es vendre cols?
Aixó es de mes importancia.
FIDEL Donchs diverteixte y salut...
Felís quedá...
CARMETA Bon viatje!
FIDEL (Jo, avuy vinch y la faig meva.)
(*Mutis foro.*)
CARMETA (Se 'n va tranquil y á mi 'm mata!)

ESCENA XIV

CARMETA, TUYAS, BADÓ, MARIANO, PEPET

(*Venen de la primera dreta.*)

TUYAS Que fás aquí tota sola?

CARMETA M' estava...

PEPET Prenent la fresca. (*Va encenent fanals.*)

MARIANO Carmeta, vol una atmella torrada.

CARMETA No gracias, que 'm fan mal las dents.

TUYAS Ay! porti, ja me la menjaré jo... quina mossa...

BADÓ (*A Mariano.*) Donchs jo, que vol que li diga, soch partidari del Xich, y no anirém bé á Espanya, fins qu' ell goberni...

ESCENA XV

Mateixos, MANELA

(*Van sortint vehins, que s' assentan per els portals; la major animació possible. Quan s' indiqui se sentirá la música.*)

MANELA Com va el ball?

BADÓ Aviat, aviat. (*Ajudant á Pepet.*) Tens molt poca trassa.

PEPET Pero si un servidor...

MANELA (*á Tuyas.*) Y vosté?

TUYAS Ay! filla... aixó per vosaltres. ¿Y 'ls amos?

MANELA Es la casa dels misteris. (*Mariano parla baix á Carmeta, ella ni se l' escolta.*)

TUYAS La Rafela del adroguer, dit inter nos, me va dir qu' ella 's pintava... jo li dich, no

es que m' agradi murmurar ¿pero es veritat?

MANELA Ho pot creure, aquella cara es un cuadro.

TUYAS Que vol dir que 's pinta al oli?

MANELA No senyora, ho fá á l' ayguada cada dematí.

TUYAS Fos filla meva, á bofetadas li faría sorti els colors á la cara.

MANELA Es qu' ella 's pinta de groch.

TUYAS Y ab que 's pinta?

MANELA Ab safrá y aygua.

TUYAS Sino que no m' agrada murmurar.

(*Música.*)

BADÓ Ja comensa!

MARIANO Terpsícore está á las sevas anxas.

BADÓ Apa, vóltala petit...

TUYAS Y com ballan.

BADÓ (*Acostantse á una parella que ballan molt acostats.*) Ep! ep! mes diplomacia, qu' aixó no es cap ball d' entrada, qu' es un ball decent y tinch filla, y tinch senyora y no puch comportar mals exemples.

PEPET (*á Manela.*) Que ballém aquet?

MANELA Esperis, si tot just comensan.

PEPET Apa, que vull fer primors.

MANELA Donchs somhi. (*Se posan á ballar.*)

MARIANO Y vosté Carmeta?

CARMETA No puch... se m' ha girat el peu y casi no 'm puch tení dreta.

TUYAS Miri, si li es igual balli ab mí.

MARIANO Oh! si senyora. (*En el moment que van á ballar Mariano y Tuyas, arriban Fidel y Llántia.*)

ESCENA FINAL

Mateixos, FIDEL *y* LLANTIA

(Molt mohiment.)

LLANTIA Nada! veyém de que 's tracta...

FIDEL Ja hi som!

CARMETA (En Fidel!) *(Contenta.)*

TUYAS (Ell!)

BADÓ (Ay! la mare!)

MARIANO (A veure si hauré de fer llit?)

(S' acostan al grupo.)

FIDEL Bona nit...

LLANTIA Molt bona nit!

CARMETA Bo... *(Va per contestar.)*

TUYAS Tu, calla.

LLANTIA *(Veyent que no contestan)* Que ja no hi ha educació ó son sords ó es qu' es moda no respondre?

FIDEL Si vesteix molt; pero esperat, que mirava si per 'quí hi havía un guapo per un altre guapo...

LLANTIA No 'l clisso...

MARIANO (Ja tiran! ay! quina pallissa!)

FIDEL No hi deu ser. *(Ab ánima.)* Donchs jo venía, perque estimo á una dona, y vuy ballarhi, y vuy veure s' hi ha algú que se m' hi oposa, si aquesta dona m' estima, que s' aixequi, que l' espero!

CARMETA Fidel! *(Llensantse als seus brassos.)*

FIDEL Carmeta meva! *(Rápit.)*

LLANTIA Olé 'ls guapos!

TUYAS Això may!

BADÓ Me 'n vaig per l' árnica!

MARIANO Canalla! donchs jo m' hi oposo, pinxo, granuja...

(Fidel corre á darrera seu y li pega; crits, gran confusió.)

FIDEL (*Ab fingida calma y agafant á Mariano per la solapa.*) Quan els homes, ho son de vritat, y tenen vergonya, y ganas de matarse, 's menjan la llengua quan hi ha donas al devant y no insultan...

MARIANO Dispensi...

BADÓ Que ha sigut aixó?

LLANTIA Total res, que 'l Fidel estima á la Carmeta y vice-versia, y d' aquí un mes á las Gerónimas á posarhi el visto-bueno...

TUYAS Y quin paper hi representa vosté senyor Mariano?

MARIANO El meu; el de senyor Mariano...

BADÓ Aixís m'agradan els homes, Fidel desd' are ets el meu gendre.

TUYAS Jo desd' are soch la teva sogra.

FIDEL Esperi uns quants días més, si li es igual.

LLANTIA (*S' adona de Manela.*) Portava la butxaca foradada y he perdut la mitja endola.

PEPET Donchs á buscarla á un altre.

LLANTIA (*Se 'l mira de cap á peus.*) Que 'n trech are de matarlo?

FIDEL Bueno, d' aquí un mes confits.

MARIANO Es que...

FIDEL Vosté, vaji á aixugarse las babas Matusalém!

PEPET Ne faré un vers per la Esquella.

FIDEL Carmeta! ¿'m creurás are?

CARMETA Sempre t' hi cregut Fidel!

LLANTIA Y are un ball de despedida.

TOTS (*Gran animació.*) Viva!

LLANTIA (*Al públich.*)

Si á vostés els sembla bé,
continuarém celebrant
la sortija del carrer.

TELÓ

Observacións

PRIMERA.—L' autor ha fet tot lo possible, pera conservar el llenguatje qu' usa la mena de gent que intervé en l' obra; per lo tant, pera estalviar feyna á uns y altres, no posa en lletra diferenta ni subratlla, las paraulas genuínas que usan la major part dels personatjes.

SEGONA.—En Fidel deu anar vestit ab americana llarga, calsas abotinadas, gorra y mocadoret desplegat al coll.

En Llántia de la mateixa manera qu' en Fidel, pero una mica tronat.

Preu: 1 pes seta